

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 20.000.—; pentru particulari Lei 5000.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 3000.—; Abonament de sprijin Lei 50.000.—, în străinătate Lei 10.000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 200

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**



Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu**

S u m a r u l :

I. L.: Semnele vremii. — ** Noua sucursală din Arad a Băncii „Albina”. — *Revista Economică*: Un jubileu în lumea bancară. — *I. Gârbacea*: „Masa studenților” o reclamă. — *Aldea Ovidiu Dumitru*: Capitalism social. — *Iosif B. Naghiu*: Bugete din trecut. — *Dela „Solidaritatea”*: Taxe de timbru. — *Bilanșe*: Banca „Oașia” s. a., Sibiu. — *Banca „Albina”*: Extrase. — *Industria de Tricotaje s. a. Sibiu*: Proces-verbal.

Semnele vremii

Enciclopedistul francez La Mettrie din veacul al XVIII-lea, propovăduitor al principiilor materialiste, prevestise prin opera sa intitulată „*Omul-mașină*” direcțiunea ce urma să ia dezvoltarea omenirii prin progresul rapid al invențiilor de ordin tehnic.

Prin punerea în circulație tot mai vastă și mai complicată a feluritelor mașini, răsărite dintr'un progres tehnic fără precedent, a luat avânt covârșitor, prin proporțiile sale, marea industrie producând enorme cantități de mărfuri, spre a le desface nu numai în țara de origine, ci în oricare parte a globului.

Materiile prime, de cari avea trebuință năvalnicul industrialism cuceritor, puteau fi procurate în chip deosebit de avantajos din colonii. De aci luară Marile Puteri ale lumii îndemn spre o politică de expansiune colonială, cu ajutorul căreia să-și acumuleze cât mai rapid materiile prime de trebuință, asigurându-și

simultan pieți de desfacere pentru produsele lor industriale și puncte de sprijin în apriga luptă de concurență mondială.

Desvoltarea contemporană a Marilor Puteri a progresat paralel cu năzuința de a stăpâni colonii cât mai numeroase și mai întinse. Acestei epoci i s'a dat în istorie, cu drept cuvânt, numirea de *epoca mașinismului și a industrialismului imperialist*.

Nota dominantă a producțiunii se afirmă sub raport economic prin calitatea mărfurilor de fabricație rapidă, iar în domeniul politicii mondiale prin râvna de a cuceri și exploata, în scopuri industriale, cât mai vaste întinderi pe întreg rotogolul pământului.

Consecințele mașinismului excesiv, după cum rezultă din frământările zilelor noastre, nu par să fie din cele mai fericite. Alarma, ce fusese dată, nu mult înainte de izbucnirea celui de al doilea războiu mondial, cerându-se cu stăruință să se ia măsuri urgente pentru înfrânarea mașinismului producător de mărfuri, cari depășeau uneori cerințele consumului, era *un semn al vremii de neliniște*, un fenomen social din cele mai grave.

Spiritul dominant al acestei epoci a produs radicale schimbări nu numai în relațiunile politice și economice-culturale, ci și în ordinea socială, sdruncinând pretutindeni vechile stări patriarhale dăinuitoare ca moșteniri din timpul feudalismului. Industria tratată cu oarecare

lipsă de înțelegere în vechea organizație feudală, a devenit cu ajutorul mașinismului stăpânitoarea lumii. Urmașii magnașilor, odinioară disprețuitori ai întreprinderilor industriale și comerciale, nu au pregetat însă a se transforma cu timpul în fabricanți sau măcar în președinți și membrii în Consiliile de administrație ale marilor întreprinderi, lăsând la o parte înfumaratele considerațiuni de clasă socială și naivele preocupări de spiță genealogică a colegilor lor — colaboratori pricepuți și necesari în conducerea tehnică a menționatei întreprinderi.

Curentul de nivelare socială a făcut și continuă să facă progrese apreciabile în toate domeniile vieții. În același tren și aproape în aceleași condițiuni călătorește în timpul de față, bogatul și săracul, moșierul și salahorul, cu deosebirea doar că cel dintâi, dorind să aibă oarecari înlesniri — întru cât ar mai fi posibile — își permite să plătească un tichet în plus pentru un loc ceva mai sigur, rezervat într'unul din compartimentele mai aerisite. La același cinematograf se îmbulzesc, seară de seară, oameni de diferite categorii sociale, spre a putea să asiste la desfășurarea cutărui film mai mult sau mai puțin senzațional.

Dar nivelarea aceasta nu a putut da pretutindeni rezultatele dorite de către cei ce se entuziasmaseră la începutul epocii mașinismului pentru ideile liberalismului economic și politic, idei a căror forță dinamică a contribuit esențial la distrugerea parțială a feudalismului, fără a fi izbutit să-l desrădăcineze din tot cuprinsul feluritelor relațiuni de ordin social-economic.

Vieața statelor moderne s'a resimțit de influența determinantă a acestor idei, fără să se fi putut bucura însă din plin de roadele lor — în împrejurări de pace durabilă. Dacă au dispărut motivele de războaie, purtate între vasali și suzerani, în epoca mașinismului feluritele interese de expansiune industrială și comercială nu au reușit încă să producă dovada convingătoare, că ar înțelege să *cruțe vieața omenească* în mai largă măsură decât interesele de ordin feudal-dinastic din trecut. Pentru a procura mijloacele necesare marilor între-

prinderi industriale, — puse nu odată în serviciul războiului mai mult decât în al păcii — conducătorii lor s'au îndreptat spre piața financiară pentru împrumuturi externe, emițând rentă sau — și mai simplu — au apelat la creditul cetățenilor impunându-le moneta-hârtie chiar la un curs forțat, dacă așa cereau necesitățile momentului. Miliardele feluritelor monete circulă, rostogolindu-se în forma unor hârtii tipărite, a căror valoare e în funcție de ritmul evenimentelor politice, economice și militare, ritm adeseori nespus de capricios.

Adevărat, că s'au putut realiza în cursul acestei epoci, monumentale opere de arhitectură, precum și uimitoare îmbunătățiri tehnice, în privința mijloacelor menite să contribuie la confortul vieții umane. Rămâne totuși un moment penibil, propriu să neliniștească și să învâluie cugetul cetățeanului în perdeaua unor temeri, cari îl scurmă adeseori determinându-l să-și dea seama că bogățiile acumulate pot fi câteodată *numai aparente*, purtând un caracter *fictiv*, sdruncinabil prin lipsa de prevedere sau prin indiferența factorilor încredințați cu sporirea creditului, cum s'a întâmplat, nu tocmai de mult, prin anume dispozițiuni din legile de asanare a datoriilor, cărora li s'a zis — mai mult în glumă, decât serios — legi de „*asasinare*“ a creditului.

Cunoscutul aforism filosofic al pesimistului Artur Schopenhauer spune că sprijinul principal al tronurilor fusese odinioară *credința*, iar în timpul din urmă ar fi rămas *creditul*. Din jocul acesta de cuvinte rezultă că putând fi cu ușurință sdruncinat creditul, după cum arată zi de zi *semnele vremii*, în care trăim, devine *cu atât mai necesară credința*, ca singurul sprijin și singura speranță de izbăvire din noianul primejdiilor, în care se sbate în timpul de față omenirea.

Fără credință și fără speranță nu poate fi îndrumată omenirea spre limanul unui traiu senin și sigur de ziua de mâine.

Noua sucursală din Arad a Băncii „Albina“

Cel mai vechiu institut de credit românesc, Banca „Albina“ din Sibiu, ține să stea și astăzi în fruntea activității bancare din Ardeal.

Dând ascultare unei vechi dorințe a populației românești din bogata regiune a Aradului, Banca „Albina“ și-a înființat cu data de 1 Aprilie 1946 o nouă sucursală, în Arad.

Inaugurarea sediului sucursalei din Arad a avut loc în ziua de 31 Martie 1946. Acest plăcut eveniment în viața vechiului institut, a prilejuit o modestă, dar frumoasă serbare în cadrul românesc al lumii economice și culturale arădane.

La această festivitate au luat parte reprezentanții autorităților locale, Cuvioșia Sa Caius Turic, reprezentantul P. S. S. Episcop Andrei, d-l Primar Dr. Pălincaș, d-l Chestor al Poliției, reprezentantul d-lui Prefect al Județului, directorii băncilor din localitate, în frunte cu d-l Druhora, directorul Băncii Naționale a României, sucursala Arad și d-l Dr. Nerva Iercan, directorul general al Băncii „Victoria“, etc.

După oficierea sfintei sfeștăni, Cuvioșia Sa Caius Turic a adus salutul P. S. S. Episcop Andrei, arătând că „Albina“ vine dela Sibiu, centrul bisericesc al Ardealului. „Albina“ a sprijinit întotdeauna și mișcarea social-culturală românească. Ca exemplu amintește de opera socială înfăptuită prin „Masa studenților“ al cărei beneficiar a fost și Cuvioșia Sa.

D-l Dr. Mihai Veliciu directorul general al Băncii „Albina“ a rostit o scurtă cuvântare, al cărei text îl dăm mai jos :

„Din încredințarea Consiliului de administrație al celei mai vechi întreprinderi bancare românești „Albina“ din Sibiu, am plăcerea să Vă aduc la cunoștință că mâine, la 1 Aprilie, va începe cu ajutorul bunului Dumnezeu activitatea ei în orașul și regiunea D-Voastră, prin deschiderea acestei sucursale.

„Albina“ prin acest fapt nu face altceva decât să-și îndeplinească o veche obligațiune,

care o avea dela înființare, de acum aproape 75 ani. Intr'adevăr dacă înființarea „Albinei“ se datorează ideii geniale și mai ales perseverenței învățătorului rășinărean Visarion Roman, capitalul ei inițial de 300.000 Florini v. a. a fost asigurat în cea mai mare parte nu de Ardeleni propriu ziși, ci de Bănășeni, Ungureni, între care foarte numeroși Arădani. Aici nu mă gândesc la contribuția unui Alexandru Mocioni și a acestei familii ci la nenumărații țărani, meseriași, preoți, intelectuali sau chiar la instituții românești din această parte de țară, ca biserica, școala confesională și altele. Contribuția Arădanilor nu este neînsemnată. Intre primii acționari ai „Albinei“ putem vedea tot ce reprezenta atunci elementul românesc din aproape toate comunele acestui județ.

„Albina“, ca de altfel toate băncile românești din Transilvania, cum e Banca „Victoria“ etc., nu reprezintă și n'au reprezentat niciodată, cu toată forma lor juridică de societăți anonime, instituții capitaliste. Aceste bănci au fost la înființare și au rămas să fie pentru totdeauna adevărate instituții naționale, create și chivernisite pentru binele națiunii. Ele nu constituiesc proprietatea unui grup restrâns de capitaliști români, ceea ce noi nici nu avem. Aceste bănci sunt bunul alor mii și mii de acționari, cei mai mulți oameni de condițiuni materiale modeste.

Dar nu numai formația capitalului social, ci și activitatea noastră economică este, — așa cum am moștenit-o dela iluștrii noștri înaintași, — pentru binele națiunii, propășirea economică a ei, fără a ne neglija sprijinirea năzuințelor culturale și sociale ale populațiunii noastre.

Cu aceste sentimente descălecăm aici, venind acum să satisfacem vechea noastră obligațiune de care am amintit. Venim să contribuim și noi în rând cu celelalte bănci din localitate la promovarea intereselor economice, înțelegând să sprijinim producția și producătorii din toate categoriile: plugarii, meseriașii, industriașii, comercianții, etc. și prin aceasta să dăm o contribuție cât de modestă econo-

miei noastre naționale, spre binele populației și al țării noastre.

Motivul descălecării noastre la Arad însă este altul.

Inființarea sucursalei din Arad face parte dintr'un anumit program al nostru. Banca noastră vrea să ia parte mai intensă în acțiunea de sprijinire a relațiilor noastre comerciale cu străinătatea. Ori nu D-Voastră trebuie să vă arăt că Aradul este cea mai importantă cale de comunicație terestră pentru comerțul internațional al țării noastre. Că acest program l-am început chiar cu Aradul în primul rând avem să-i mulțumim domnului proprietar Neuman Francisc, care cu înțelegerea știută pentru interesele economice ale țării ne-a pus la dispoziție acest local.

Dar, noi care suntem o țară foarte săracă, în capitaluri mobiliare, iar D-Voastră reprezentați una dintre cele mai producătoare regiuni, contribuția Băncii noastre vine să promoveze în parte dezvoltarea economică a Aradului în cea mai intimă colaborare cu toți factorii vieții economice de aici. În special cu băncile din localitate și în primul rând cu Banca „Victoria” sora noastră mai tânără, având bunăvoința de totdeauna a Băncii Naționale a României.

Vă mulțumesc din adâncul sufletului pentru deosebita cinste de a ne fi onorat cu prezența D-Voastră. În primul rând însă să-mi permiteți a mulțumi P. S. S. Episcopului Andrei care a binevoit a ne onora prin delegarea Cuvioșiei Sale Caius Turic, accentuând legătura indisolubilă între Biserica noastră strămoșească și orice activitate omenească a națiunii noastre. Mulțumesc șefilor de autorități, asigurându-i că instituția noastră în toată existența sa a înțeles și înțelege să fie nu numai o organizație de interes obștesc dar să-și deie concursul său atât cât îi stă în putință tuturor și deci în primul rând autorităților publice, pentru orice servicii ce ni s'ar cere în cadrul activității noastre profesionale.

Mulțumesc băncilor colege, conducătorilor și în special d-lui director al B. N. R., pe care îl asigur de cea mai loială colaborare.

Mulțumesc d-lui proprietar că ne-a dat posibilitatea să ne îndeplinim un vechiu desiderat, asigurându-ne un local potrivit, pot zice chiar frumos pentru această sucursală. Aceleași mulțumiri exprim tuturor măiestrilor și muncitorilor cari au contribuit prin munca lor de toată ziua la adaptarea acestui local.

În fine mulțumesc Onoratului public asigurându-l că va fi servit în modul cel mai culant posibil, spre mulțumirea clientelei noastre și prin aceasta spre binele economiei naționale.

Domnule Director, domnilor Colegi dela noua noastră sucursală,

Deși D-Voastră în mare parte sunteți noi veniți în serviciul Institutului nostru, totuși ne cunoașteți felul nostru de a fi, pentru că aveți aproape toți o lungă experiență și activitate bancară la bănci a căror mentalitate este identică cu cea a noastră, înaintea mergătoare a organizației bancare românești din Transilvania.

Nu mă îndoiesc, că veți conduce și activă la aceasta sucursală conform concepției noastre, care este cea a premergătorilor noștri: dezvoltarea economică a națiunii noastre. Activitatea D-Voastră este foarte ușoară, veți avea nu numai tot sprijinul și înțelegerea Centralei noastre din Sibiu, dar aveți de lucru cu una dintre cea mai laborioasă și mai inteligentă populație a țării noastre: țăranul, meseriașul, comerciantul și intelectualul Arădan, de cari eu totdeauna am fost și voiu fi mândru.

Eu vă doresc deplin succes“.

* *

La sfârșitul acestei sărbători românești, s'a servit o mică gustare, într'o atmosferă plăcută și prietenească.

Un jubileu în lumea bancară

Banca „Corvineana“, s. a., Hunedoara a împlinit anul acesta o jumătate de veac de existență.

În împrejurările grele de azi, acest popas în viața unei bănci a trecut aproape neobservat de cei mai îndepărtați de sediul ei.

Totuși 50 ani de muncă laborioasă pe eșecul economic-financiar ardelenesc, cere să ne oprim un moment admirația asupra acestei întreprinderi românești și asupra conducătorilor ei, cari au știut să poarte cu bine cărma, în vremuri bântuite adeseori de furtuni destul de grele.

Adunarea generală ordinară din 24 Martie 1946 a Băncii „Corvineana“ a aprobat bilanțul pe anul al 50-lea al existenței sale.

Credem potrivit să spicuiim câteva date din acest bilanț jubiliar:

La un capital social de Lei 6.000.000.— și fonduri de rezervă de circa Lei 3.000.000.— Banca „Corvineana“ a reușit să aibă Active în sumă totală de Lei 34 $\frac{1}{2}$ milioane. Posturile din Activ arată pentru bancă o lichiditate frumoasă, având numerar și disponibil la B. N. R. de aproape 10 $\frac{1}{2}$ milioane, apoi Portofoliul de titluri — în majoritate absolută format din efecte publice și acțiuni cotate la bursă — arată o valoare reală de Lei 3 $\frac{1}{2}$ milioane.

Din celelalte posturi din Activ reese clar, că Banca „Corvineana“ și-a lichidat întreg portofoliul provenit din conversiune, având astăzi numai plasamente curente; portofoliu de scont Lei 14,1 milioane și debitori Lei 5,2 milioane. Imobilele figurează în bilanț cu modesta sumă de Lei 1,4 milioane. De sigur că la acest post banca are frumoase rezerve latente.

Adăugăm că restul de Lei 548.— arătat la creanțe în conversiune (cota rămasă în portofoliu), pentru frumusețea bilanțului ar putea să dispară dela Active.

În ce privește Pasivul, adăugăm că din posturile: Depuneri spre fructificare cu Lei 7

milioane și Creditori cu Lei 4 $\frac{1}{2}$ milioane rezultă încrederea pe care o arată publicul acestei bănci. De asemenea Banca Națională a României îi dă tot sprijinul, prin creditele de reescont puse la dispoziție în sumă de aproape Lei 6 milioane (cvantumul utilizat).

Totuși din datele bilanțiere se vede, că veniturile băncii abia acopere cheltuielile, nearătând niciun beneficiu net. Probabil aceasta este cauza care a determinat conducerea băncii să caute noi mijloace de lucru, astfel că adunarea generală extraordinară din 24. III. 1946 a hotărât majorarea capitalului social dela Lei 6.000.000.— la Lei 18.000.000.— putând fi sporit până la suma de Lei 50.000.000.— prin una sau mai multe emisiuni.

Dorim Băncii „Corvineana“ ca drumul pornit în a doua jumătate de veac a existenței sale, să o poarte spre rezultate și mai frumoase și prospere, spre binele ei și al economiei noastre românești.

Revista Economică

„Masa studenților“ o reclamă

Profesorul Lupaș lucrează la o monografie a Băncii „Albina“ cu ocazia serbărilor jubilară de 75 ani dela înființare (1872—1947).

Da fi o lucrare epocală pentru viața noastră economică nu numai pentru faptul că e făcută de un om de specialitate în monografia ca profesorul Lupaș, care și-a început cariera în direcția aceasta cu monumentala monografie a mitropolitului Șaguna, dar și pentru faptul că Banca „Albina“ a fost nu numai cea mai de seamă realizare bancară aici în Ardeal, ci ea în decursul timpurilor a funcționat ca o adevărată bancă de reescont, mamă a băncilor.

Nicio altă bancă dela noi, nici chiar „Victoria“ și „Timișana“, cari ajunseseră la un moment dat să se apropie ca dever de ea nu au putut avea această pretențiune de a fi bănci de reescont.

Datoria tuturilor aceloră cari pot da o contribuție documentară fie și de o

importanță mai secundară pentru ca lucrarea să fie cât mai eficientă, este ca în timp util materialul să fie pus la dispoziția acestei lucrări.

Rostul ei este nu numai de a lămurii trecutul dar mai ales a lumina căile viitorului vieții noastre bancare, care chiar în aceste vremuri de prefacere este mai avizat la temeinice îndreptări.

O asemenea chestiune în aparență cu totul laterală e aceea a „mesei studenților”. Se crede în general că în străduința de a îngriji de micii studenți din Sibiu, cari se luptau nu atât cu școala, cât mai ales cu lipsa pâinei zilnice, Banca „Albina” din alocația pentru scopuri de binefacere rupea o sumă și pentru masa lor. Se prea poate ca aceasta să fi fost originea, însă această instituțiune care a durat până mai ieri a avut asupra mersului operațiilor bancare un efect deosebit. Se numește în viața economică orice acțiune, care are de scop promovarea operațiilor unei întreprinderi cu numele de reclamă. Este cu atât mai eficace această reclamă, cu cât se face mai desinteresat, mai indirect. Atunci când îmbracă forme noi sau este mai aproape de idealul omeniei este mai eficace. Să amintesc aici de faimoasa reclamă care a făcut din întreprinderea Ford cea mai cunoscută și apoi cea mai mare fabrică de automobile. Reclama care a contribuit la aceasta este risturna de 5 dolari, care reprezenta 1% din costul automobilului.

Risturna propagată de cooperație dar mai rar aplicată de ea a fost marea reclamă a lui Ford. A fost cea mai mare dar și cea mai ieftină, reducându-se abia la un procent. Se știe că alte reclame mai savante ating în branșa respectivă până la cota de 30% din cost cu o eficacitate cu mult inferioară risturnei de numai un procent de care am amintit.

O asemenea risturnă trebuie considerată și „masa studenților”.

Pentru a se măsura eficacitatea ei ași ruga să se ia cifrele referitoare la depunerile spre fructificare pe 10 ani anteriori înființării mesei studenților și pe zece ani următori acestei date. Dovada e făcută.

Sunt dator să accentuez că progresivitatea ulterioară a fost servită și de alte mijloace de reclamă, fie chiar neintenționată ca „scrisurile funciare”, *) „Solidaritatea” cu revizorii experți sau participațiuni cu adânc tăle ca „Muntele de pietate” și „Banca generală de asigurare”.

Și acum o scurtă explicație între sporul la capitolul depuneri spre fructificare și „masa studenților”.

Se știe, că izvorul în permanentă creștere al principalului cont din pasiv îl forma populația satelor noastre. Orașenii noștri, mulți pușini, atunci ca și azi se situează mai ales între debitorii bancari. Așară de câteva fericite excepțiuni, orașeanul era un consumator de credite nu un producător de depuneri.

Ori beneficiarii mesei studenților erau toți originari din satele cari gravitau spre Sibiu. Vestea despre această binefacere prin ei a ajuns în cercurile cele mai largi și de aici până la simpatie și încrederea marilor mase românești pentru instituțiunea și conducătorii ei este numai un pas.

Mai puțin au reacționat poate chiar acești beneficiari în favorul instituțiunii cari i-a ajutat. Nu am la îndemână date dar ținând seama de cazurile similare în general dela „Fundațiunea Gojdu” pe care o am studiat temeinic, se poate afirma că risturna lor a fost înfimă, deși azi sunt în plină producție și unii chiar în plină prosperitate.

Dar aceasta este o altă latură a problemei.

Gestul dela Sibiu a găsit undeva imitatori între băncile ardelenene cari căutau să țină pas cu Sibiul.

Banca „Ardeleana” cu al său „Fond jubilar” **) „Victoria” dela Arad cu „Internatul” său pentru ca Emanoil Ungureanu la „Timișana” să facă legătură cu programul șagunian al „sodalilor”.

Astăzi chiar numai aceste două inițiative din urmă mai activează. Internatul făcut prin stăruința directorului Nicolae

*) Vest N. Petra: Băncile românești în Ardeal și Banat, Sibiu 1938.

**) Desz Dr. I. Mihu: Spleterii din gândurile mele Sibiu 1938, pag. 435.

Oncu, funcționează cu plin randament la Arad, iar la Timișoara pentru ca cineva să-și poată face o idee de progresivitatea instituției lui Ungureanu, să asiste la parastasul anual al acestuia unde toți beneficiarii merg în corporațiuni cu drapel să se închine la mormântul mecenatului lor. E singura excepțiune la regula generală de uitare și ingratitude față de marii dispăruți.

Pentru viitor înseamnă că băncile noastre să nu renunțe și să nu uite modalitățile tehnice cari au adus prosperitatea dela 1910.

Dacă s'au făcut greșeli în această direcție, ele să fie reparate. Mă gândesc în special la instituția „revizorilor-experti” despre care am mai scris*).

Din greutățile mari prin care trece viața bancară nu se va putea eși cu artificii de cifre ci cu un program temeinic și de durată. Nu se poate compune acest program fără a se ține seama de experiența trecutului și fructificarea în viitor a acestor experiențe.

Este cea ce speră viața economică românească în Ardeal dela jubileul „A binei” și dela opera care îl va prezenta.

I. GĂRBACEA.

Capitalism social

Funcțiunea capitalului în economiile actuale nu se mai poate mărgini la sfera strictelor interese individuale. Măsurile intervenționiste ale politicii de stat, organizatoare a intereselor colective, silește funcțiunea capitalului, în sens social. Întrucât capitalul rămâne factorul neînălțurabil la producția de bunuri, oricare ar fi sistemul economic de întreprindere și exploatare, prin determinarea de colaborare în acest sens colectiv, imprimă stării economice caracterul „capitalismului social”.

Desființarea capitalului individual, prin preluarea lui de către stat, prin urmare etalizarea capitalurilor, este departe de forma capitalismului social ce păstrează proprietatea individuală, schimbând doar funcțiunea lui în scop obștească. Iar aceasta îndepărtându-se tot atât de mult de starea economică capitalistă libertară în

care funcțiunea capitalului se desfășoară conform intereselor individuale ale deținătorului. Ne aflăm deci pe calea de mijloc a lui Proudhon, care în susținerea sa că nici exploatarea celui slab prin cel tare (capitalismul), nici domnarea celui tare prin cel slab (comunismul), stabilește locul de construire a lumii fericite.

Capitalismul social cristallizează forma anticipată a lui Proudhon, evidențiind colaborarea factorilor productivi pentru o întocmire mai bună a lumii decăzută prin luptele de clase. Războaiele secolului al XX se deosebesc de celelalte anterioare care s'au întreprins eucerilor pentru teritorii de dezvoltare a capitalismului individual. Ultimile războaie vor fi inserate în istoria omenirii ca fiind determinate în sens economic de dezechilibrarea vechii stabilități sociale. Sdruncinările sociale cauzate de dezvoltarea continuă a tehnicii îmboboceau reacțiunea față de capitalismul exclusivist. A priori izbucnirea celor două mari războaie la suprafața motivelor de propagandă politică înseamnă a nu ridica camuflajul ce ascunde în spuză jărătucul mișcărilor sociale. Organizarea autarhică a statelor înainte de 1940 nu a putut rezista ideologiilor extreme care puneau colectivitatea pe primul plan. Colectivitatea insuficientă de ideologiile care îi formulase drepturi materiale egalitate a fost mișcată din rostul ei și agitată spre idealuri care pretind o pregătire evolutivă. Porcarea ultimului războiu mondial viza găstirea posibilităților de satisfacere generată din punct de vedere material a ridicării masei muncitoare la cunoașterea cuprinzătoare a drepturilor recunoscute, dar desfășurarea lui contrarie și distrugerile enorme cauzate au împins dezideratele marii clase la schimbarea poziției capitalismului individual conservat spre funcție preponderent socială. Fenomenul economic se manifestă mai cu seamă în statele Europei, iar alurea suntem în măsură a observa tendințe nelușelătoare. Grevele continue ale muncitorimii americane denotă defectiunea capitalismului individual care nu mai corespunde formei de viață postbelică. Este adevărat că după un an dela încetarea operațiunilor militare încă nu s'a conturat formula vieții pacifice care să repună omenirea în făgoșul normalei activități. Și acest fapt așteaptă mai întâi deslegarea problemei economice printr'o singură idee dominantă, care nu poate fi nici capitalismul dar nici comunismul și calea de mijloc a colaborării armonioase a forțelor economice pentru conviețuirea lor liniștită.

Dacă ideea realizată a sistemului de canalizare modernă a orașelor a făcut mai mult pentru sănătatea oamenilor decât intervențiile a

*) Vezi volumul: Economie teoretică, organizare și politică socială. Brașov 1944, pag. 129.

sute de medici, tot astfel delata împăcuitoare a solidarizării și conlucrării factorilor productivi prin aplicare va contribui la pacea socială mai mult decât sutele de tactici politice, cari încearcă așezarea păcii prin practici mai mult sau mai puțin sigure.

ALDEA OVIDIU DUMITRU.

Bugete din trecut

Intr'o carte Italiană din 1783, cu titlul:

Osservazioni
storiche
naturali e politiche
intorno
la
Valachia e Moldavia
Nil ammirari
Napoli 1783

Presso Gaetano Ramondi
Con Licenza de' Superiori

găsim câteva bugete din secolul al XVIII-a ale Principatelor Române.

Muntenta
1782.

Venituri dela țărani	2.200.000 p.
Dela mazili, boterași și negustori	200.000 p.
Dela Românii emigrați din Transilvania	140.000 p.
Saltne	300.000 p.
Dughene	200.000 p.
Oieritul	280.000 p.
Dișmăritul (după albine)	70.000 p.
Vinăritul	60.000 p.

Ultimele două au fost tertate în acest an.

Veniturile Principelui	40.000 p.
Impozit pe tutun și impozite mici ce se percep în București	60.000 p.

În anii următori impozitele au crescut.

În 1767:

Dela țărani	1.310.000 p.
Dela sostrea Principelui	150.000 p.
Dela boterași și negustori	100.000 p.

Dela păstori	225 000 p.
De albinărit	65 000 p.
Vinăritul	75.000 p.
Saltne	150.000 p.
Dughene	100.000 p.
deci în total	2 175 000 p.
Tributul era de	300.000 p.
Cheltutellile cu agenții și protectorii dela Constantinopol	250.000 p.
Moldova 1785.	

Dela țărani	1.775 000 p.
Dela boterași	25 000 p.
Declina și albinăritul	120.000 p.
Vinăritul	200 000 p.
Oieritul	170 000 p.
Saltne	300.000 p.
Dughene	200.000 p.
Impozite mărunte și contribuția orașului Iași	50 000 p.
deci în total	2.840.000 p.

În ce privește veniturile Domniilor, autorul cărții italiene de care ne ocupăm, afirmă, că avea peste un milion și jumătate de plaștri (p. 185). Uneori era stabilit că Voevodul ia pe trei ani. Banii ce se cuveneau Voevodului erau confirmați prin firman domnesc.

O mare parte din veniturile domnești „era delapidată dalli suoi Ministri ed Agenti in Constantinopol” (p. 186).

Despre Domniitorul Ipsilanti afirmă că a cheltuit anual 750.000 plaștri.

Cheltutellile Curții Domnești:	
Pentru hatnele Domnului și a Curții	22.908 p.
Pentru uleul și tămâia pe seama bisericilor în care sunt înmormântați Domniitorii	6 000 p.
Pentru serbările dela Palat	3.000 p.
Pomană dată de Domn	6.500 p.
deci în total	38.400 p.

Cheltutellile Domniitorului Muntentel erau cam la fel de mari.

IOSIF B. NAGHIU.

Dela „Solidaritatea”.

Taxe de timbru

În Monitorul Oficial Nr. 83 din 6 Aprilie 1946 s'a publicat Decretul Lege Nr. 273 pentru sportirea unor taxe și impozite de timbru, cum și pentru modificarea și completarea unor dispozițiuni din legea timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice.

Prin acest Decret Lege se majorează din nou unele din taxele de timbru și se modifică unele dispozițiuni ale legii timbrului.

Îndeosebi modul de timbrare al diferitelor acte, documente și operațiuni ce obțin mai des în activitatea bancară.

Noul mod de timbrare se aplică începând cu data de 6 Aprilie 1946.

1. **Petițiunile** adresate autorităților publice, instituțiilor publice și notarilor publici se timbrează cu lei 200 fiscal (art. 4, § 1 L. T.).

Anexele indiferent de numărul fișelor depuse deodată cu cererile adresate autorităților administrative precum și anexele către organele de justiție se timbrează cu Lei 30 fiscal (art. 6, § 6 L. T.).

2. **CertIFICATELE** se timbrează cu lei 500 (art. 4, § 10 L. T.).

3. **Procurile** indiferent de scopul pentru care sunt date se timbrează cu lei 800 fiscal (art. 4, § 13 L. T.).

4. **Inscrierile** care constată o convenție, tranzacție sau orice alte învoielii sunt supuse taxei timbrului fix de lei 120 fiscal când sunt neapreciabile în bani și până la valoarea de 5000 lei. De la 5001—100.000 lei la timbru fix de lei 240 fiscal. De la 100.001 în sus câte 40 lei de fiecare sută de mil lei sau fracție (art. 4, § 14 L. T.).

Se exceptează înscrierile constatând acte juridice impuse la cap. III, secția I-a cum și scrisorile sau actele de comandă ale comercianților și industriașilor.

Menționăm că sunt impozabile în modul de mai sus în deosebi actele prevăzute de cap. III, secția II-a supuse și la un impozit proporțional.

5. **Registreele** se timbrează (natural numai cele obligatorii, registru jurnal, inventar și cartea mare) cu lei 100 de fiecare pagină (art. 4, § 19 L. T.).

Registreele în care se trec procesele verbale prietoare la întrunirile și deliberările adunărilor generale ale administratorilor și registrul de asociați (acționari) în societățile anonime cu lei 500 de fiecare fișă.

Acest timbru se poate plăti numai prin viză.

6. **Cambiile** (art. 14, § 4 L. T.) se timbrează:

a) Când scadența este mai mică de șase luni 0,40% fiscal.

b) Când scadența este mai mare de șase luni 0,80% fiscal.

c) Cambiile emise de agricultori, a căror scadențe sunt până la 9 luni inclusiv, 0,40% fiscal.

7. **Actele de ipotecă** se timbrează cu lei 120 fiscal timbru fix până la valoarea de 5000 lei. De la 5001—100.000 lei cu lei 240 fiscal. De la 100.001 în sus câte 40 lei la fiecare sută de mil lei sau fracție (art. 4, § 14 L. T.).

Deosebit se va plăti exclusiv prin viză la Administrația Financiară impozitul proporțional fiscal de 2% (art. 15, § 1 L. T.).

8. **Actele de gaj** indiferent de obiectele ce sunt constituite în gaj (efecte, acțiuni, cereale sau alte mărfuri etc.) se timbrează cu 0,50% fiscal (art. 14, § 7 L. T.).

9. **Actele de cesiuni** se timbrează cu 1% fiscal (art. 14, § 10 L. T.).

10. **Borderourile** întrebunțate la lichidarea împrumuturilor cambiale cu acoperire, cu garanție de gir, ipotecare sau pe gaj se vor timbra:

Dela Lei	101	până la Lei	10.000	cu Lei	10	fiscal.
"	"	10.001	"	"	30	"
"	"	100.001	"	"	80	"
Peste "	1.000.000	Lei 400	fiscal	(art. 4, § 17 L. T.).		

11. **Cont-curent.** Deschiderile de credit simplu sau de cont-curent (scrise sau verbale) la bănci, sau între comercianți, convenșunile de cont-curent între bănci sau între comercianți, dacă nu sunt garantate și prin alte acte supuse impozitului proporțional, se timbrează cu 0,40% fiscal (art. 14, § 6 L. T.).

12. **Chitanțele, permisele de rădare, extrasele de cont-curent** precum și fiecare plată individuală înscrisă pe statele de salarii se timbrează:

Dela valoarea de Lei	101	—	10.000	Lei	20
"	"	"	10.001	"	80
"	"	"	50.001	"	120
"	"	"	100.000	în sus se va percepe	Lei 40 pentru fiecare sută

de mil de lei sau fracție (art. 4, § 20 L. T.).

13. **Ordine de plată, asemnări, acreditive,** se timbrează cu lei 50 fiscal (art. 4 § 16 L. T.).

14. **Scisorile de garanție,** când garantarea se face prin act separat și când nu sunt urmarea unui împrumut contractat la garant se timbrează cu 0,40% fiscal (art. 14, § 9 L. T.).

15. **Vânzările și cumpărările de valute** sunt supuse timbrului fiscal de 0,10% (art. 14, § 14 L. T.).

16. **Vânzările și cumpărările de acțiuni** ale societăților comerciale și industriale și în genere vânzările de orice titlu cu dividende variabile sunt supuse timbrului de 0,50% fiscal (art. 14, § 16 L. T.).

17. **Contractele de închiriere** în general se timbrează cu 4% fiscal. contractele de închirierea **saferurilor** se vor timbra la fel (art. 14, § 18 L. T.).

18. **Contractele de vânzare—cumpărare** când au de obiect bunuri mobile se timbrează cu 4%, dacă însă au de obiect bunuri imobile se timbrează cu 8% (art. 15, § 8 L. T.).

BANCA „OASIA“,

Inreg. sub

Activ.	Bilanțul anual încheiat			
	Lei		b.	
<i>Casa:</i> a) Numerar efectiv		18.792.016	—	
b) Disponibil la B. N. R. și C. E. C.		14.934.130	—	
c) Cupoane scăzute și titl. eșite la sorși		547	—	33.726.693
<i>Disponibil la bănci:</i> a) în țară				34.338.079
<i>Portofoliul de titluri:</i> Titluri românești:				
1. Cu venit fix:	In portof. v. n.	In portof. v. r.		
a) Efecte publice	4.374.600	2.673.206	2.673.303	—
2. Cu venit variabil:				
a) Acțiuni cotate la bursă	1.692.000	18.082.400	18.082.400	—
b) Acțiuni necotate la bursă	2.440.100	1.898.959	1.898.959	—
Total . . .	8.506.700	22.652.665		22.652.665
<i>Plasamentul fondului de rezervă (art. 13).</i>				
Efecte publ. gar. de Stat sau lomb. la B. N. R.	3.355.000	2.080.100		2.080.100
<i>Portofoliu de scont:</i> 1. Plătibil în țară:	In portofoliu.	Reescont.	In suferință.	
a) Cambii fără garanții	81.023.083	26.000.000	209.417	61.023.083
b) Cambii garantate cu mărfuri titluri etc.	21.800			21.800
c) Cambii garantate cu ipotecă	28.446.900	12.200.000	837.000	28.446.900
Total . . .	89.491.783	38.200.000	1.136.417	89.491.783
<i>Debitori:</i>				
1. în țară:				
a) Debitori fără garanții			16.080.777	—
b) Debitori gar. cu ipotecă			2.527.268	—
c) Debitori gar. cu garanții diverse			1.925.681	20.538.676
<i>Creanțe în conversiune cf. Legii din 7 Aprilie 1934 (cota rămasă):</i>				618.195
a) în portofoliu				14.800.000
Imobile				1
Mobilier				60.000.000
Pagube de pe urma războiului				278.296.592
Total				278.296.592

	Conturi	
	Lei	b.
<i>Cauțiuni statutare</i>		740.000
<i>Efecte comerciale în goaj:</i>		
a) în portofoliu		353.650
Ipotecl, cesiuni, mărfuri în goaj și garanții diverse		4.073.700
Titluri în goaj		395.803
Depozite de titluri și alte valori în păstrare v. n.		1.563.200
Debitori de titluri împrumutate		1.505.000
Total . . .		8.831.353

Debit.	Contul de Profit			
	Lei		b.	
<i>Cheltuieli de administrație:</i> a) Salarii și indemnizații		10.236.338	—	
b) Diverse		9.427.362	—	19.663.695
<i>Impozite și taxe</i>				3.998.231
<i>Dobânzi plătite:</i> a) La depuneri		3.117.260	—	
b) La reescont		852.324	—	3.949.584
<i>Provizioane</i>				31.696
<i>Pagube de pe urma războiului</i>				3.445.438
<i>Beneficiul net:</i>				3.763.564
Beneficiul anului curent				34.872.208
Total				34.872.208

CONSILIUL DE

Dr. N. Petra ss., președintele Consiliului de administrație.

Ștef. Petra ss.

Verificat și găsit în conformitate cu codul de comerț și Legea pentru

C E N

Const. Igrășan ss., expert contabil.

S. A., SIBIU.

Nr. 11/1935.

la 31 Decembrie 1945.

	Pasiv.	
	Lei	b.
Capital social		20.000.000'—
Fonduri de rezervă:		
a) Legală și statutară		5.235.000'—
Fond de amortisment:		
a) Pentru creanțe dubioase	1.089.294'—	
b) Pentru imobile	500.000'—	1.569.294'—
Diferențe de curs nerealizate la portofoliul de titluri (Art. 32, al. c).		16.475.302'—
Depuneri spre fructificare (Art. 33):		
1. Din țară:		
Nomnative:		
a) Pe livrete de economii:		
La vedere	3.842.623'—	
Pe termen	157.679.193'—	161.521.816'—
Creditori:		
Din țară:		
a) Creditorii nereduși noui		366.055'—
Angajamente de reescont:		
Curente:		
a) La B. N. R.		38.200.000'—
Efecte de plată:		
a) In țară		28.367.500'—
Conturi diverse creditoare		2.061.544'—
Conturi transitorii (dob. anticipată)		736.517'—
Beneficiu net		3.763.564'—
	Total	278.296.592'—

de ordine.

	Lei	b.
Deponenți de cauțiuni statutare	740.000'—	
Deponenți de efecte comerciale în gaj	353.150'—	
Deponenți de ipoteci, cesiuni, mărfuri în gaj și garanții diverse	4.073.700'—	
Deponenți de titluri în gaj	395.803'—	
Deponenți de titluri și alte valori în păstrare:		
a) Din țară	1.563.200'—	
Creditori pentru titluri împrumutate	1.505.000'—	
	Total	8.631.353'—

și Pierdere.

	Credit.	
	Lei	b.
Dobânzi încasate:		
a) De la Portofoliul de scont	5.348.652'—	
b) De la debitori	2.401.213'—	7.749.865'—
Comisioane încasate		2.494.109'—
Venitul portofoliului de titluri:		
a) Din cupoane exigibile		453.933'—
Venitul imobilelor		23.827.053'—
Încasări din creanțe amortizate		347.248'—
	Total	34.872.208'—

ADMINISTRAȚIE:

Ion Debrovici ss.

Clementina Ungurean ss.

organizarea și reglementarea comerțului de bancă.

S O R I:

Todoran Ioan ss

„ALBINA“, Institut de credit și de economii, Sibiu.

Extras

din procesul verbal al Adunării generale ordinare
din 23 Martie 1946.

Adunarea generală ordinară în unanimitate:

1. Aprobă darea de seamă a Consiliului de administrație și raportul cenzorilor, pentru anul 1945, precum și Bilanțul per 31 Decembrie 1945, dând descărcare Consiliului de administrație și Consiliului de cenzori.
2. Aprobă repartizarea beneficiului rezultat pe exercițiul 1945.
3. Fixează remunerația cenzorilor.
4. Fixează jetonul de prezență pentru anul curent, remunerația administratorului delegat și a delegatului lunar al Consiliului de administrație.
5. Alege în Consiliul de administrație pe d-nii Dr. Ioan Mator, Dr. Nicolae Cristea, Ioan Vățăștanu și Dr. Ioan P. Papp.
6. Alege în Consiliul de cenzori pe d-nii Ioan Bucșan, Traian Cucutanu și Ioan Nuțu.
7. Primește propunerea Consiliului de administrație și aprobă modificarea art. 16 din Statutele Fondului patronal de pensuni, stabilind durata maximă a serviciului la 35 ani.

Președinte: ss. Dr. Ilie Beu.

Scrutatori: ss. Ioan Nuțu și Candid Popa.

Secretar: ss. Ioan N. Bratu.

GREFA TRIBUNALULUI SIBIU, SECȚIA III COM.

Dosar Nr. Fsoc. 177/1915.

Prezentul extras fiind trecut în registrul de ordine la Nr. 127/1946, se vizează de noi pentru afișare și publicare.

Prim-Grefier: Constantin Gologan.

„ALBINA“, Institut de credit și de economii, Sibiu.

Extras

din procesul verbal luat în ședința Consiliului de
administrație, ținută la 24 Noembrie 1945.

Nr. 41. Înființarea unei sucursale la Arad.

Consiliul de administrație decide în unanimitate înființarea unei sucursale în orașul Arad.

Nr. 42. Acordări de procuri.

Consiliul de administrație investeste cu dreptul de semnătură pentru sucursala Arad pe d-nii: Teodor Guț, directorul sucursalei și Victor Maschalko, procurist.

Consiliul de administrație.

GREFA TRIBUNALULUI SIBIU, SECȚIA III-a.

Dos. Nr. Fsoc. 177/1915.

Prezentul extras fiind trecut în registrul de ordine la Nr. 103/1946, se vizează de noi pentru publicare și afișare.

Sibiu, la 18 Martie 1946.

Prim-Grefier: Constantin Gologan.

Proces-verbal

al ședinței Consiliului de administrație al Industriei
de Tricotaje s. a. Sibiu, din 6 Decembrie 1945.

La ordinea zilei: Semnarea firmelor.

Se acordă dreptul de semnătură funcționarului nostru Ovidiu Aldea pentru a putea semna valabil firma împreună cu un membru al Consiliului de administrație.

Ședința se ridică.

Dr. Petra m. p.

S. Bădan m. p.

GREFA TRIBUNALULUI SIBIU, SECȚIA III COM.

Dos Fsoc. 686/1937.

Prezentul extras fiind trecut în registrul de ordine la Nr. 114/1946, se vizează de noi pentru afișare și publicare.

Prim-Grefier: Constantin Gologan.